

انقلاب اسلامی و اقتصاد نفتی ایران

زینب فتوحی

دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد نظری، دانشگاه محقق اردبیلی

چکیده

نفت و صنعت نفت در زیربنای اقتصادی کشورهای تولید کننده این ماده گرانبها نقش اساسی ایفا میکند. اقتصاد ایران نیز به طور عمده بر پایه نفت قرار داشته و دارد. در ایران میزان نفت نخست به عنوان یک منبع انرژی زندگی، اقتصاد مردم کشور را متحول ساخته و رشد و توسعه اقتصادی را باعث شده است. دوم اینکه نفت سبب ترقی و پیشرفت در همه شئون اقتصادی و اجتماعی شده است. موارد استفاده این ماده گرانبها در دوره های مختلف متفاوت است. وابستگی اقتصاد ایران به درآمدهای ارزی حاصل از نفت به این ماده با ارزش از سال ۱۳۳۵ آغاز شده و سهم ۶ درصدی نفت از درآمد ملی در این حال همواره رو به افزایش بوده به طوری که سهم نفت از درآمد ملی هیچگاه از ۴۳ درصد قبل از انقلاب و ۳۵ درصد بعد از انقلاب کمتر نبوده است. وابستگی اقتصاد کشور بر پایه پارامترهای کلان اقتصادی از قبیل تولید ناخالص ملی، رشد اقتصادی صادرات غیر نفتی، سرمایه گذاری، تورم، نقدینگی، مصرف بخش خصوصی، سیاست های پولی، سیاست های مالی و بخش های مختلف دیگر تاثیرگذار بوده است. در کشورهای در حال توسعه مثل ایران نمی توان متکی به نفت بود اقتصاد کشور بیش از اندازه به نفت متکی است و باید هرچه سریعتر این امر مورد توجه قرار بگیرد و وابستگی اقتصادی کشور کاهش یابد با توجه به افزایش جمعیت و مشکلاتی که سر راهی کشور است و از طرفی تحریم هایی که توسط کشورها اعمال می شود ایران یا باید ظرفیت صادرات نفت را افزایش دهد که با مطالعات انجام شده و آمارهای ارائه شده توسط سازمان های دولتی صادرات روزانه نفت در ایران به طور قابل توجهی کاهش یافته است. ایران که ظرفیت صادرات روزانه ۶ میلیون بشکه نفت را دارد هم اکنون روزانه فقط دو و نیم میلیون بشکه نفت صادر می کند تحریم ها روابط اقتصادی و سیاسی ایران را با کشورها کمرنگ کرده است کشورهایی که خریدار فراورده های نفتی ایران هستند باید تحریم ها را بپذیرند و به همین دلیل باید جذابیت ایجاد کنیم تا می بایست با آزادی عمل و رقابت همراه باشد و در رقابت بایستی ضوابط را آسان تر در نظر بگیریم تا همه افرادی که از داخل و خارج کشور تمایل دارند شرکت کننده در رقابتی سالم شکل بگیرد. اما در مسائل مالی سختگیری بیشتری باید اعمال شود زیرا نفت و فراورده های نفتی را می فروشند تا منابع مالی خود را تامین کنیم. همچنین در ایران به منظور کاهش درآمدهای نفتی و وابستگی نفتی اقتصاد ایران به نفت از ظرفیت بخش خصوصی استفاده می کنیم استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در دستور کار دولت در سال ۱۴۰۰ قرار گرفته البته در سالهای اخیر نیز به این موضوع اشاره شده است اما هیچ اقدامی در جهت بهبود این موضوع انجام نشده است. چنان می توان با افزایش درآمدهای مالیاتی دولت باعث کاهش درآمدهای نفتی و وابستگی اقتصاد کشور به نفت شد. درست است که دولت می کوشد در هر زمینه ای که وابستگی اقتصاد را به نفت و درآمدهای نفتی کاهش دهد اما هنوز اقدامات موثری صورت نگرفته و باید برنامه ریزی های دقیق صورت بگیرد و افزایش درآمدهای غیر نفتی در دستور کار دولت باشد.

واژگان کلیدی: اقتصاد ایران، نفت، انقلاب اسلامی، بخش خصوصی، بیماری هلندی، بازار بورس، نفرین منابع